

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>Комисију је именovalo Наставно-научно веће Пољопривредног факултета у Новом Саду на седници одржаној 10.04.2013. године (решење број 474/2/3 од 10.04.2013. године).</p>
<p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1) Др Радован Пејановић, редовни професор, за ужу н.о.: Економија (датум избора у звање 16.01.1997. године), Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду, председник,</p> <p>2) Др Недељко Тица, редовни професор, за ужу н.о.: Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава (датум избора у звање 21.09.2003. године), Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду, ментор,</p> <p>3) Др Владислав Зекић, ванредни професор, за ужу н.о.: Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава (датум избора у звање 13.06.2011. године), Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду, ментор,</p> <p>4) Др Светлана Поткоњак, редовни професор, за ужу н.о.: Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава (датум избора у звање 27.12.1993. године), Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду, члан,</p> <p>5) Др Ново Плакаловић, редовни професор, за ужу н.о.: Банкарство, (датум избора у звање 29.03.2005. године), Економски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, члан.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Драган, Мирко, Милић</p>
<p>2. Датум рођења, општина, држава: 12.03.1976. године, Лозница, Србија</p>
<p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив</p> <p>-</p>
<p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија</p> <p>Кандидат је докторску дисертацију пријавио према члану 128. Закона о високом образовању Републике Србије</p>

5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:
Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду
Назив магистарске тезе: "Процена вредности капитала пољопривредног предузећа применом метода приносне вредности"
Научна област: Агроекономија, Ужа научна област: Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава
Датум одбране: 14.01.2010. године

6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
Научна област: Агроекономија, Ужа научна област: Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

"Методи вредновања пољопривредног земљишта"

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Мр Драгана Милића под насловом „Методи вредновања пољопривредног земљишта“ садржи 190 страна основног текста и 98 страна прилога, 85 табеле, 31 графикон, 2 слике у основном тексту, 69 табела у прилогу, оригинал на српском и кључне документацијске информације на српском и енглеском језику. Докторска дисертација је структурирана у складу са правилима која се примењују на Пољопривредном факултету у Новом Саду, тако да иста садржи следећа поглавља:

I Увод у ком је образложена потреба истраживања (стр. 1-4). Такође су приказани теоријски аспекти вредновања пољопривредног земљишта (стр. 4-13), предмет и циљ истраживања (стр. 13-14), радна хипотеза (стр. 14 -15), метод рада и извори података (стр. 15-33), као и преглед претходних истраживања (стр. 33-41).

II Резултате истраживања, који су систематизовани у **шест** међусобно повезаних целина:

1. Искуства других земаља и Републике Србије у вези са формирањем тржишта пољопривредног земљишта и начином његовог вредновања (стр. 42-65)
2. Преглед основних података о АП Војводини (стр. 65-95)
  - 2.1. Основна обележја пољопривредне производње (стр. 71-78)
  - 2.2. Број и структура становника (стр. 78-81)
  - 2.3. Ниво и структура инвестиција (стр. 81-86)
  - 2.4. Преглед површина државног земљишта (стр. 86-87)
  - 2.5. Економска развијеност округа и општина (стр. 88-91)
  - 2.6. Државне субвенције по окрузима и општинама (стр. 91-95)

3. Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу калкулативне земљишне ренте (стр. 95-136)

4. Приносна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине на основу стварне земљишне ренте (стр. 137-152)

5. Прометна - тржишна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине (стр. 152-159)

6. Вредност пољопривредног земљишта које мења намену (стр. 159-167)

III Дискусију (стр. 168-175),

III Закључке (стр. 176-178),

IV Литературу у којој је наведено 207 библиографских јединица и 9 Интернет извора цитираних у раду (стр. 179-190) и

V Прилоге (стр. 191-288)

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **уводном поглављу** је указано на потребу истраживања метода за вредновање пољопривредног земљишта, као и на сложеност ове проблематике и истакнути су чиниоци који ближе детерминишу вредност земљишта. У истом делу указано је на значај пољопривредног земљишта са аспекта ширих друштвених интереса. Након тога анализирани су теоријски аспекти вредновања пољопривредног земљишта, као и специфичности пољопривредне производње, као привредне делатности. Поред тога, у уводном делу дисертације постављене су радне хипотезе које се тичу узајамне везе анализираних метода вредновања, односно процењивања. Објашњена је методологија која је примењена у раду и дат је преглед досадашњих истраживања која се дотичу теме рада. Истраживања која се баве проблемом вредновања земљишта разврстана су у три међусобно повезане групе. Прва група истраживања обрађује факторе који утичу на вредност пољопривредног земљишта, као што су рента, утицај монетарне политике одређених држава, пореске политике, аграрне политике, политике подстицаја државе кроз субвенционисање пољопривреде, урбанизације, индустријског развоја, еколошких прописа и стандарда на вредност земљишта. У другој групи истраживања обрађиване су природне и производне особине пољопривредног земљишта. Трећу групу чине истраживања која се заснивају на продуктивности и приносној вредности земљишта. Предмет истраживања у раду је утврђивање вредности пољопривредног земљишта у различитим производним подручјима на целокупној територији Војводине, применом метода прометне вредности и метода приносне вредности. Услед начина евидентирања статистичких података који су неопходни за дато истраживање, производна подручја су дефинисана на нивоу општина и округа на које је подељена територија Војводине. Полазни циљ овог истраживања је анализа постојећих метода процене вредности пољопривредног земљишта, односно оцена адекватности појединих метода за вредновање пољопривредног земљишта. Добијени резултати, односно закључци представљају основу за сагледавање метода којим се врши валоризација пољопривредног земљишта у нашим условима привређивања. У циљу аналитичког сагледавања адекватности примене појединих метода вредновања земљишта, поред природних фактора, који утичу на остварене производне резултате, у обзир су узети и

други фактори који имају утицај на вредност овог ресурса. У складу са тим анализирана је густина насељености пољопривредним и непољопривредним становништвом, ниво инвестиција у пољопривреду и друге делатности, ниво подршке државе кроз субвенције и економска снага јединица локалне самоуправе, односно општина. Циљ истраживања је анализа узајамних веза између различитих метода вредновања, односно утврђивање да ли и у којој мери постоји узајамна веза између прометне и приносне вредности земљишта, као и квантификација појединачног доприноса анализираних фактора. Кандидат је приликом израде дисертације користио адекватну методологију научно-истраживачког рада. Методолошко-апликативни карактер рада условио је употребу више различитих истраживачких метода. У складу са тим у раду су коришћени општи и посебни методи економске анализе. Проблематика вредновања пољопривредног земљишта сагледавана је на макроекономском нивоу кроз утицај мера државе на вредност земљишта. Такође, коришћени су микроекономски методи истраживања, у поступку утврђивања економских ефеката коришћења пољопривредног земљишта. Имајући у виду да је један од циљева истраживања утврђивање постојања узајамних веза између различитих метода вредновања, поред квалитативних коришћени су и квантитативни методи оцењивања. За анализу детерминисаности вредности земљишта и специфицираних фактора коришћена је функција са мултипликативним варијаблама, линеарна у логоритмима, односно примењен је метод вишеструке линеарне регресије у двоструком логоритамском облику (double-log model).

По оцени комисије проблем истраживања је дефинисан на адекватан начин, предмет и циљ јасно и логично постављени, хипотезе од којих се у истраживању пошло логичне и утемељене у истраживањима других аутора. У складу са тим постављене су основе да се квалитетно и методолошки коректно спроведе емпиријско истраживање.

Резултати истраживања су систематизовани у следеће међусобно повезане целине:

У оквиру поглавља **Искуства других земаља и Републике Србије у вези са формирањем тржишта пољопривредног земљишта и начином његовог вредновања** обрађено је питање развоја и промена на тржишту земљишта у **22 државе** са циљем да се на овај начин сагледају утицаји друштвених и привредних околности, историјског наслеђа и нивоа развијености пољопривреде, као и утицаја ове привредне гране као дела укупне привреде на вредност пољопривредног земљишта. У раду се пошло од претпоставке да разлике у вредности земљишта често нису последица особина земљишта и других агроеколошких услова који утичу на потенцијал земљишта у погледу остварених приноса. Значајан утицај имају друштвене околности у којима се одређена држава налази или кроз које је прошла у претходном периоду. У том смислу истакнуто је да у земљама са тржишно оријентисаном привредом земљиште представља имовину која је предмет редовног промета и опорезивања. Такође се наводи да структура пољопривредне производње и њихов власнички статус у одређеној мери утичу на промет пољопривредног земљишта. На основу дате претпоставке су истакнуте и обрађене разлике у погледу обима промета, па и начина вредновања земљишта између држава које имају тржишно оријентисану привреду и које до сада нису пролазиле кроз процес транзиције. Посебно су обрађена искуства држава које су прошле кроз процес транзиције и код којих је спровођен поступак национализације. Земље које су крајем двадесетог и почетком двадесет првог века, међу које се убраја и наша држава, прошле процес транзиције и приватизације имају различита искуства у вези са начином вредновања пољопривредног земљишта у зависности од тога на који начин и којим темпом су пролазиле кроз овај процес. У том смислу било је потребно сагледати и искуства тих земаља у току транзиције. За већи део држава у свету карактеристична је знатна регулативна улога државе у пољопривреди. Поред тога, у државама које имају релативно значајан удео земљишта у државној својини у односу на укупне пољопривредне површине, поред мера аграрне политике и финансијске подршке, држава има значајну улогу у пољопривреди и кроз управљање овим ресурсом у сопственом власништву. Због описане улоге државе у раду је обрађено искуство других земаља и утицаја државне политике на

промет и цене пољопривредног земљишта.

Имајући у виду да је за утврђивање вредности пољопривредног земљишта, као и за утврђивање узајамне везе и утицаја других фактора на вредност земљишта било потребно сагледати основна обележја пољопривреде за подручје истраживања, у оквиру поглавља **Преглед основних података о АП Војводини** прво је извршена детаљна квантитативна и квалитативна анализа основних обележја пољопривредне производње, с обзиром да је то било неопходно за утврђивање вредности пољопривредног земљишта, као и броја и структуре становништва, нивоа и структуре инвестиција, удела државног земљишта, економске развијености и државних субвенција. Анализа је вршена на нивоу општина, односно округа у Војводини, као подручју истраживања.

У поглављу **Приносна вредност пољопривредног земљишта на основу калкулативне земљишне ренте на подручју Војводине** извршено је утврђивање приносне вредности земљишта на нивоу општина у посматраном десетогодишњем периоду. У складу са коришћеним методом утврђена је калкулативна земљишна рента. Иста је обрачуната на основу стандардне шеме аналитичких калкулација. При томе економски резултати су обрачунати кроз разлику вредности производње одабраних репрезентативних линија производње (пшеница, кукуруз, шећерна репа, сунцокрет, соја, луцерка, силажни кукуруз, кромпир, пасуљ, јабука, шљива, грожђе) и стандардних трошкова посматраних линија производње. Поред тога, установљена је стопа капитализације, односно дисконтна стопа која је примењена приликом утврђивања вредности земљишта на основу овог метода.

Поред калкулативне земљишне ренте као начин за утврђивање користи од употребе земљишта коришћена је и стварна земљишна рента. У поглављу **Приносна вредност пољопривредног земљишта на основу стварне земљишне ренте на подручју Војводине** утврђена је приносна вредност земљишта применом овог метода на нивоу општина у посматраном десетогодишњем периоду. Ова вредност је утврђена у складу са коришћеним методологијом на основу које је претходно утврђена стварна земљишна рента за земљиште које се налази на локацијама које имају бољи квалитет, односно на локацијама које имају слабији квалитет земљишта. Поред тога, посебно је посматрана вредност земљишта које се налази уз село, уз тврди пут, у зони градње или уз парцелу власника, односно закупца. Такође је утврђена и стопа капитализације, односно дисконтна стопа.

Поред приносних метода за утврђивање вредности земљишта коришћен је и метод поређења, односно тржишне или прометне вредности, на основу прикупљених података од испитаника који располажу релевантним информацијама. На основу тога у поглављу **Прометна - тржишна вредност пољопривредног земљишта на подручју Војводине** утврђена је вредност за пољопривредно земљиште које се налази на локацијама које имају бољи квалитет, односно на локацијама које имају слабији квалитет. Поред тога, такође је посматрана вредност земљишта које се налази уз село, уз тврди пут, у зони градње или уз парцелу власника, односно купца.

Имајући у виду да одређени део површина пољопривредног земљишта, због потреба привреде и других друштвених потреба, мења намену у оквиру поглавља **Вредност пољопривредног земљишта које мења намену** обрађени су методи за вредновање земљишта које се користи за **експлоатацију минералних сировина** и земљишта које је предмет **превођења у грађевинско земљиште**.

У поглављу **Дискусија** је методолошки коректно (применом метода вишеструке линеарне регресије за целокупан период посматрања на нивоу општина) анализирана веза између резултата различитих метода вредновања пољопривредног земљишта. Праг значајности дефинисан је на нивоу од 0,05 и 0,01. Обрачун је изведен одвојено за вредности земљишта добијене применом метода приносне вредности на основу стварне и калкулативне земљишне ренте. Према мишљењу комисије кандидат је резултате истраживања тумачио

логично и коректно их поредио са резултатима до којих су бавећи се истом проблематиком дошли други аутори.

На крају, у оквиру поглавља **Закључци** кандидат јасно и сажето сумира закључке наведене у претходним поглављима. Посебно се тумаче узајамне везе између различитих метода вредновања пољопривредног земљишта, значајност утицаја појединих фактора на вредност добијених резултата и дају препоруке за избор одговарајућег метода вредновања, у зависности од циљева и потреба утврђивања вредности. Из закључних разматрања се јасно и недвосмислено види да су дефинисани циљеви истраживања остварени, а постављене радне хипотезе доказане.

Литература – дат је преглед 207 извора консултоване литературе и 9 интернет извора цитираних у раду. Кандидат је проучио веома обимну литературу којом су обухваћени сви аспекти разматране проблематике. Од наведеног броја извора литературе, значајан део представљају инострани извори новијег датума, што указује на актуелност и значај обрађене проблематике, али и евидентан недостатак домаћих истраживања ове врсте. У погледу коришћења извора литературе кандидат се придржавао стандардних правила.

Биографија – дати се основни биографски подаци о кандидату.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Tica, N., **Milić, D.**: „The evaluation of agricultural land and energy utilization of biomass“, International Scientific Conference, „Sustainable agriculture and rural development in terms of the Republic of Serbia strategic goals realization within the Danube region“, Thematic proceedings, June, 5-6th 2014, Belgrade – Serbia, p. 801-817. **M-14**,
2. Zekić, V., Tica, N., **Milić, D.**, Ваќкалић, Z.: „Economic characteristics of concrete production from fly ash as a way of land recultivation“, *Ekonomika poljoprivrede, Društvo agrarnih ekonomista SCG, Beograd; Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd i Akademija ekonomskih nauka, Bukurešt*, 2014, no. 1/2014, UDC 691.33/.34:631.483, UDK: 636.5.084, str. 63-71, **M-24**,
3. **Милић, Д.** Тица, Н., Зекић, В., Радека, Мирослава, Раногајец, Јоњауа, Бачкалић, З.: Утврђивање вредности непољопривредних земљишта, *Агроекономика бр.51-52, Пољопривредни факултет Нови Сад*, 2012. **M-52**.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Утврђени резултати и изведени закључци потврђују становиште да је проблем вредновања пољопривредног земљишта сложен и да га је могуће адекватно сагледати само уз уважавање већег броја фактора који имају утицај на вредност земљишта. Спроведено емпиријско истраживање показује сталан раст вредности пољопривредног земљишта на подручју Војводине у периоду од 2001. до 2010. године. Повећање вредности земљишта, посматрано по петогодишњим подпериодима, у зависности од начина утврђивања вредности кретало се у распону од 18,62 % до 175,36 %. Када је у питању тржишна или прометна вредност пољопривредног земљишта установљено је да у последњој години испитивања ове вредности у појединим општинама имају више вредности у односу на почетну годину анализираних периода. Ова разлика се креће у интервалу од 115% до 412%. Наведени резултати указују да се прометне вредности земљишта у наведеном периоду на подручју истраживања разликују по појединим општинама и окрузима. Битно је истаћи да је тренд раста вредности земљишта настављен и након анализираних периода. Разлози за

овакве разлике у вредности, као и за раст вредности током наведеног периода, по појединим подручјима налазе се у бројним факторима и променама вредности тих фактора. Утицај наведених фактора испитиван је методом вишеструке линеарне регресије. На основу резултата извршене регресивне анализе установљено је да:

На вредност пољопривредног земљишта у Војводини утичу економски резултати остварени у пољопривреди, који се одражавају на приносну вредност пољопривредног земљишта. Резултати анализе показују да приносна вредност пољопривредног земљишта (како на основу калкулативне, тако и на основу стварне земљишне ренте) има највећи степен повезаности са прометном вредношћу пољопривредног земљишта у Војводини, односно у највећој мери доприноси објашњењу постављеног модела.

Учешће пољопривредних у укупним инвестицијама по хектару пољопривредних површина на подручју АП Војводине нема статистички значајан утицај на вредност пољопривредног земљишта (на нивоу значајности од 0,05). На овај начин је установљено да претварање пољопривредног у грађевинско земљиште услед процеса инвестирања као ни смањење пољопривредних површина које настаје на овај начин, нема утицаја на промену вредности пољопривредног земљишта. Такође, није потврђено да средства која се кроз процес инвестирања ангажују у циљу подизања нивоа продуктивности пољопривредне производње имају утицај на промену вредности пољопривредног земљишта.

Истом анализом је установљено да постоји утицај густине насељености на повећање тржишне вредности пољопривредног земљишта, како у случају када се приносна вредност земљишта утврђује на основу калкулативне земљишне ренте, тако и у случају када се иста утврђује на основу стварне земљишне ренте.

Поред тога, установљено је да густина насељености пољопривредног становништва у Војводини има негативан утицај на повећање прометне вредности земљишта (на нивоу значајности од 0,05). На овај начин је утврђено да у случају повећаног броја пољопривредних становника, односно газдинстава, услед мање површине просечног поседа постоји значајан број газдинстава која немају инвестициони потенцијал. Услед релативно ниског дохотка таква газдинства немају могућност да учествују у промету земљишта на страни тражње. Ова газдинства евентуално проширење сопствених производних капацитета врше кроз закуп земљишта, односно интензивирање производње на постојећим површинама.

Државни подстицаји пољопривреди на подручју Војводине имају статистички значајан утицај на вредност пољопривредног земљишта. Утицај овог фактора се огледа у томе што се на овај начин повећавају економски резултати у пољопривредној производњи, односно на овај начин се повећавају приходи пољопривредних газдинстава, што се одражава на приносну вредност пољопривредног земљишта.

Учешће државног земљишта у укупним пољопривредним површинама има утицај на тржишну, односно прометну вредност пољопривредног земљишта. Имајући у виду да се кроз издавање државног земљишта супституише тражња, односно на овај начин се задовољавају потребе пољопривредних произвођача да прошире своје поседе и производњу. Утицај овог фактора има негативан предзнак, односно повећање учешћа државног земљишта у укупним земљишним површинама утиче на смањење тржишне вредности пољопривредног земљишта.

Економска снага локалних заједница (јединица локалне самоуправе - општина и градова) на подручју Војводине, нема статистички сигнификантан утицај на вредност пољопривредног земљишта.

Потребно је истаћи да се приносна вредност пољопривредног земљишта обрачуната на основу калкулативне земљишне ренте мења бржим темпом у односу на вредност остварене саме калкулативне земљишне ренте која је настала његовим коришћењем. Ово је последица смањења вредности стопе капитализације, односно дисконтне стопе у другом у односу на први посматрани подпериод.

У случају утврђивања приносне вредности на основу стварне земљишне ренте, закључено је да је раст економских резултата у пољопривреди мотивисао произвођаче да повећавају површине које обрађују у циљу остваривања већих укупних економских резултата газдинстава. На овај начин долази до повећане тражње за земљиштем које се издаје у закуп, па самим тим и до раста вредности закупнина услед ограничене или константне понуде. Наведено указује да недостатак инвестиционих средстава усмерава заинтересоване кориснике земљишта у правцу узимања земљишта у закуп у циљу повећавања производних капацитета.

Добијени резултати показују на постојање значајне узајамне везе између тржишне и приносне вредности земљишта, односно да највећи утицај на прометну вредност земљишта има приносна вредност. При томе је установљено да је ова веза израженија код приносне вредности утврђене на основу стварне земљишне ренте. Ова констатација оправдање налази у чињеници да фактори који утичу на тржишну вредност земљишта имају утицај и на цену закупа овог ресурса. Такође уочљиво је да су добијени резултати на основу различитих метода вредновања за целокупно истраживано подручје на нивоу округа имали мање изражене разлике од резултата који су добијени на нивоу општина. Ово се посебно односи на прометну и приносну вредност утврђену на основу стварне земљишне ренте. Наведено указује да се са повећавањем степена уопштавања или проширивања подручја за које се утврђује вредност повећава и ниво поузданости добијених резултата. Поред тога на овај начин је потврђена претпоставка да свака парцела земљишта има своје специфичности које се морају узети у обзир приликом њеног вредновања, односно да није могуће извести генералне и типизирани закључке о вредности који се могу применити на сваку појединачну парцелу.

Имајући у виду да је установљена статистички сигнификантна веза између добијених резултата на основу тржишне и приносне вредности, може се закључити да су оба метода примењива за вредновање земљишта, с тим што је метод приносне вредности на основу стварне земљишне ренте адекватно користити као допунски или индикативни, односно контролни метод за утврђивање прометне вредности. Са друге стране метод приносне вредности на основу калкулативне земљишне ренте примерено је користити приликом утврђивања максималне вредности пољопривредног земљишта. Такође, приказане варијанте приносне вредности на основу којих се вреднује земљиште које мења намену могу дати информације о вредности таквог земљишта са задовољавајућим степеном поузданости. Метод прометне или тржишне вредности могуће је ефикасно користити за утврђивање вредности пољопривредног земљишта уз претпоставку да се у дужем временском периоду врши системско прикупљање и обрада података о вредностима земљишта које су постигнуте у промету на одређеним подручјима.

Докторска дисертација на свеобухватан и научно утемељен начин обрађује веома комплексну проблематику теоријско-методолошког и апликативног карактера. При томе је кандидат на веома темељан и систематичан, али истовремено критичан и опрезан начин током израде дисертације приступио решавању озбиљних истраживачких проблема.

Кандидат је на методолошки адекватан начин поставио концепцијске основне истраживања и извршио правилан избор оптималних методолошких решења. Примењена је адекватна методологија, каква се у оваквим истраживањима користи и у другим земљама. Различити методи и приступи вредновању су детаљно методолошки разрађени, описани и презентовани, а потом и тестирани на прикупљеним подацима.

Комисија сматра да се у теоријско-методолошком смислу кандидат држао постављеног циља истраживања и истраживање спровео тако да омогући јасну проверу полазних хипотеза постављених на основу познавања како теорије у домену вредновања, тако и квантификације појединих елемената примењених метода.

Добијене резултате емпиријског истраживања кандидат је логично и аргументовано дискутовао, извео адекватне закључке и дао одговарајуће препоруке за правилан избор различитих метода вредновања, њихово коришћење и тумачење добијених резултата.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Имајући у виду одабрани предмет истраживања, као и постављене циљеве и хипотезе на којима је истраживање засновано, комисија сматра да се до резултата дошло коректном применом адекватних метода, доказујући дефинисане хипотезе и реализујући постављене циљеве истраживања.

Добијени резултати истраживања тумачени су методолошки коректно, приказани јасно и прегледно, а закључци изведени логично.

С тога комисија начин на који је кандидат приказао и тумачио резултате истраживања оцењује позитивно.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Докторска дисертација под називом „Методи вредновања пољопривредног земљишта“ кандидата мр Драгана Милића урађена је у складу са образложењем наведеним у пријави теме на коју је сагласност дао Сенат Универзитета у Новом Саду Одлуком од 30.09.2010. године и Наставно-научно веће Пољопривредног факултета у Новом Саду Одлуком од 08.10.2010. године.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Докторска дисертација садржи све битне елементе који се захтевају за радове овакве врсте.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Разматрајући докторску дисертацију мр Драгана Милића комисија је закључила да она представља оригиналан научни допринос аутора првенствено у теоријском смислу јер се по први пут у оквиру научних истраживања у нашој земљи обрађује проблематика узајамне везе различитих метода вредновања пољопривредног земљишта.

Добијени резултати значајно доприносе развоју теорије и праксе у области вредновања, при чему сама дисертација представљају солидну основу за даља истраживања у овој области.

Поред тога, рад има и практични значај јер су применом различитих метода утврђене вредности пољопривредног земљишта, утврђена њихова узајамна веза као и утицај одређених фактора на вредност земљишта. Све наведено резултира развојем оригиналног модела за вредновање пољопривредног земљишта.

Примена датог модела ствара квантитативну основу за доношење управљачких одлука везаних за пољопривредно земљиште, како у домену привредних организација, тако и државних институција.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања У докторској дисертацији комисија није уочила недостатке битне природе који би били од утицаја на дате резултате истраживања.
X ПРЕДЛОГ: На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже да се докторска дисертација под насловом „ Методи вредновања пољопривредног земљишта “ прихвати, а кандидату мр Драгану Милићу одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Радован Пејановић - председник
Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду

Проф. др Недељко Тица - ментор
Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду

Проф. др Владислав Зекић - ментор
Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду

Проф. др Светлана Поткоњак - члан
Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду

Проф. др Ново Плакаловић - члан
Економски факултет Универзитета у Источном
Сарајеву